

Javno pismo

Kako Mestna občina Maribor izvaja projekte participativnega proračuna in zakaj je izvedbi zelo težko slediti?

Mestna občina Maribor (MOM) zatrjuje, da se po triletnem premoru pripravlja na nov cikel participativnega proračuna (PP). Ta vsekakor ni smiselna, če kljub večletni zamudi niso izvedeni niti izglasovani predlogi prejšnjega cikla PP 2023/2024. Videti je, da se MOM tega zaveda in zato hiti z izvajanjem že izglasovanih projektov. Vendar pa je v izvajanju projektov zaznati zaskrbljujoče trende, ki so za nadaljevanje procesov neposrednega vključevanja občanov in občanov v odločanje o porabi dela proračunskih sredstev precej slaba popotnica za naprej.

Občinska PR služba sicer v odgovorih prebivalkam in prebivalcem mesta, ki jih zanima ali bodo njihovi izglasovani predlogi sploh kdaj izvedeni oz. v celoti izvedeni, ponuja seznam projektov participativnega proračuna, kjer so izglasovani predlogi razporejeni v skupine izvedenih projektov, delno izvedenih in projektov v teku, neizvedenih in pa neizvedljivih projektov.

Če seznam pogledamo natančneje, lahko med projekti na seznamu izvedenih v resnici najdemo tudi neizvedene ali neizvedene v celoti (se pravi tako, kot se je glasil izglasovan predlog). Ali pa so predlogi izvedeni kar po svoje. MOM tudi rada ob delno izvedenih projektih in projektih v teku zapiše, da "predlog usklajujejo", a predlagatelji nekaterih od teh projektov povedo, da z njimi ni nikoli nihče komuniciral. Problematično je, če občani predlagajo vsebino, ki je kasneje izglasovana, občina pa nato izvede nekaj drugega, ne da bi sploh obvestila predlagatelja in preverila, ali občinska interpretacija sploh naslavlja, kar je želel nasloviti predlagatelj.

Ker je MOM ponudniku spletne strani *Maribor, sodeluj!*, kjer se je oddajalo in beležilo predlagane projekte ter spremljalo izvedbo izglasovanih, že pred časom prenehala plačevati spletno administriranje, je spletna stran ugasnila. Prebivalke in prebivalci mesta zato težko preverimo, kako je z izvedbo vseh izglasovanih projektov, ki jih npr. nismo predlagali sami ali nam poznani. Celo predlagatelji se lahko zanesejo le na lasten spomin iz leta 2022, ko poskušajo ugotoviti, kaj točno je bilo zapisano v predlogu. Po pogovoru z nekaterimi predlagatelji izglasovanih predlogov PP, ki vedo, kaj so predlagali in zakaj, in tudi vidijo, kaj se na lokacijah dejansko dogaja, lahko v nadaljevanju ilustriramo problematiko na nekaj primerih.

"Izvedeni projekti"*Dodatne klopi v Magdalenskem parku*

Predlog je reševal problem, ki se je pojavil po "revitalizaciji" Magdalenskega parka. MOM je v parku zmanjšala število klopi. Še več – klopi je razporedila bolj narazen, da na pogovorni razdalji ne more več skupaj sesti skupina ljudi. Najbrž zato, da se onemogoči druženje brezdomcem. Namen je že sam po sebi sporen, s posegom pa niso otežili druženja samo brezdomcem, ampak tudi krajanom s pasjimi ljubljenci ali starejšim občanom, ki so v parku igrali pikado in tistim, ki so le klepetali. Predlog ni naslavljal le pomanjkanja klopi, ampak predvsem ponovno vzpostavitev lokacij, kjer so klopi postavljene skupaj, ena nasproti druge in opravljajo funkcijo kotičkov za druženje. Ker MOM predlagatelja ni nikoli kontaktirala, so pač po svoje "izvedli" projekt tako, da predlagatelj v parku ne opazi nobene spremembe. »Rešitev«, ki v ničemer ne zasleduje namena predloga.

Zaščita cedre in ovire za divje parkiranje pri KC Pekarna

Predlog je imel namen zaščititi izredno lepo drevo, cedro, ki raste v bližini vogala Žitne ulice in ulice Ob železnici ob stavbi Hladilnica. Objestni avtomobilisti v iskanju prostora za parkiranje namreč vozijo čez cedrine korenine in na njih tudi parkirajo. Predlog je predlagal zaščito območja korenin z manjšo ogrado. Četudi MOM projekt označuje kot izveden, predlagatelj pove, da niso z njim nikoli komunicirali, na terenu pa tudi ni videti ničesar podobnega ogradi. Ugiba se, da je morda betonsko korito za rože, ki stoji v bližini, tisto, kar MOM smatra za izveden projekt, ki je imel izglasovanih 2000 EUR sredstev za izvedbo. Medtem se na koreninah drevesa občasno še vedno parkira.

Informativne table o pticah v Magdalenskem parku

Predlagateljica pove, da so jo z MOM kontaktirali v zvezi z vsebino tabel, ki so jo uskladili in ji je zelo všeč. Opozarja pa, da potem te table niso bile postavljene na obeh lokacijah, ki so bile v predlogu zapisane, prav tako pa niso bili postavljeni pitniki, sicer osrednji del predloga. MOM jo je obvestila, da nima na voljo dovolj sredstev.

Japonski vrt in Kneippov kotiček v Mestnem parku

MOM je leta 2023 na vprašanje občanov, kdaj se bo izvedel izglasovan projekt PP, sporočila: "Na tem območju načrtujemo ureditev japonskega vrta in Kneippovega kotička (projekt, izglasovan v okviru participativnega proračuna MOM), predvidena je tudi prenova paviljona in v njem ureditev čajnega kotička. V letu 2023 bo pripravljena projektna dokumentacija, ureditev pa načrtujemo v letu 2024." Nič od tega ni izvedeno.

"Delno izvedeni projekti"

Obnova stopnic na Greenwichu

MOM pojasni, da so, po štirih letih, stopnice začasno sanirane in da se išče primerna tehnična rešitev. Menimo, da je par žličk estriha vrženih med ploščice pretirano označiti z besedo sanacija. Stopnice na Greenwich so že leta v izredno slabem stanju in spomnimo se, da so bile že dvakrat predlagane za obnovo v okviru PP. Leta 2020 MOM projekta predlagane obnove celo ni hotela umestiti na glasovanje, češ da bodo že tako ali tako obnovljene v okviru rednih vzdrževalnih del. No, šest let kasneje in štiri leta po izglasovanem predlogu se še vedno "išče" rešitev, kot da je obnova stopnic in kolesarske poti (oz. rampe za vozičke) nerešljiv tehnični problem.

"Trenutno v teku"

Prenova degradiranega trga na Greenwichu na Pobrežju

MOM skopo zapiše: "Usklajujemo predlog z MČ Pobrežje (omejitev parkiranja in dodatni parking za invalide)". Predlagateljica pove, da je njen predlog obsegal obnovo zaradi parkiranja uničenih tlakovcev, postavitve rampe pri vhodu na trg in omogočanje dostopa za invalidske vozičke do dvigala z druge strani - vse z namenom vzpostavitve trga kot dejanske lokacije druženja za prebivalce tega dela mesta ob različnih priložnostih (praznikih ipd.). Na terenu ni videti še ničesar, iz opisa pa ni jasno, ali bo MOM izvedla projekt, ki so ga občani izglasovali. Tudi v tem primeru MOM predlagateljice ni kontaktirala.

"Neizvedeni"

MOM se je za nekatere od izglasovanih projektov kar sama odločila, da jih ne bo izvedla, ker ima očitno drugačne ideje. Konkretno - gre za več predlogov postavitve obcestnih smetnjakov za odpadke in pasje kakce. Namesto tega trdijo, ne le, da ne bodo postavili novih, ampak bodo celo odstranili že obstoječe koše, v prihodnje pa bodo (spomnimo, da je od izglasovanja minilo že štiri leta) izvajali kampanje osveščanja. Torej izvedli bodo obratno od izglasovanega. Ugibamo lahko, da se tudi v tem primeru ni posvetovalo s predlagateljico. Če naj participativni proračun kaj pomeni, potem mora volja občanov obveljati. Če je v dolgih letih, v katerih občina ni bila sposobna izvesti te kompleksne investicije, sprejela kakšen odlok, s katerim se omejuje postavljanje novih košev za smeti, potem bo komisija v hipotetičnem prihodnjem participatornem proračunu pri pregledu predlogov takšne izločila iz glasovanja. Že izglasovane predloge pa je potrebno izvesti, če želimo, da participativni proračun kaj velja.

"Neizvedljivi"

Dodatno je MOM dva projekta označila kot "neizvedljiva", saj kljub temu, da je občinska komisija pri pregledu predlogov potrdila predlagane zneske kot ustrezne, sedaj trdijo, da so ti zneski premajhni, da bi se lahko projekti realizirali. Gre za projekta "*Brod za kolesarje in pešce med Drava Centrom (Limbuš) in Sidrom (Bresternica)*" ter projekt "*Oder v KC Pekarna*".

Tudi slednje je zelo sporna praksa. Če je občinska komisija napačno ovrednotila projekt, ki je v resnici nekaj dražji kot so predvidevali, to ni problem, ki se ga reši tako, da se projektov meni nič, tebi nič ne izvede. Ni pravično, da občani, ki so za projekt glasovali, izvisijo zaradi napake občinske komisije. Za integriteto procesa participativnega proračuna in zaupanja občanov v participativni proračun je pomembno, da občina najde dodatna sredstva, če so ta sploh res potrebna.

Kaj je bila komplikacija pri projektu *Brod za kolesarje in pešce*, ne vemo in tudi ne vemo, če se je predlagatelj strinjal z opustitvijo projekta, saj ob nedelujoči spletni strani ne moremo nikjer preveriti, kdo je predlagatelj. Strinjanje predlagatelja bi bil legitimen razlog za opustitev, enako kot opustitev projekta prikaza gradu na Piramidi (iz prejšnjega cikla PP), kjer se je izkazalo, da ta dejansko ni izvedljiv, predlagatelj pa se je nato z opustitvijo strinjal.

Zagotovo pa vemo, da je izgovor, da je 30.000 evrov premalo za oder, popoln nesmisel. Predlagateljica pove, da je nihče z MOM ni nikoli kontaktiral ali z njo predloga usklajeval. Pove tudi, da se je vmes na lastne stroške postavil začasni oder za potrebe obletnice kulturnega centra in da so materiali zanj stali nekajkrat manj kot izglasovan znesek, zato je nepojmljivo, da bi predvidena sredstva ne zadoščala. Morda obstaja kakšna razlaga za trditve MOM (razen očitne, da izglasovanega projekta nočejo izvesti in iščejo pretvezo), ker pa občina o domnevnem problemu nikoli ni komunicirala s predlagateljico, tega ne moremo vedeti.

Verjamemo, da obstajajo predlogi, ki jih je MOM izvedla korektno, iz orisanih primerov pa lahko vidimo, kako so ponekod po svoje priredili izglasovane projekte in spremenili njihov namen, vsebino, lokacijo. Dodatno lahko vidimo, da projekte kljub izglasovanim zneskom (še enkrat: te so na MOM v fazi evalviranja pred glasovanjem finančno in vsebinsko potrdili kot primerne) brez posvetovanja s predlagateljem izvedejo okrnjeno, ceneno, včasih le za desetino izglasovane vrednosti, včasih pa celo obratno od predloga, in tako piarovsko umetno napihuje obseg izvedenih projektov, medtem ko predlagatelji ostajajo razočarani.

Če namerava občina na temeljih takšne prakse zagnati nov cikel participativnega proračuna, potem bo to slaba popotnica, ki vodi le v novo razočaranje in ni za pričakovati, da bodo občani v takšnih postopkih še aktivno sodelovali.

Ni še prepozno, da se participativni proračun reši. Primerno je citirati Srečka Kosovela: **Čas je za nove orientacije!**

*Iniciativa mestni zbor
zanjo Urška Breznik*